

Poř. číslo	Název práce, resp. studie	Řešící pracoviště	Rok
24.	Špecifické problémy dětí a mládeže z hlediska zotavení a cestovního ruchu — Pachinger — Bodnárová E.	VÚCR	1974
25.	Funkce zotavení a cestovního ruchu při tvorbě socialistického způsobu života — II. část — Pachinger — Bodnárová	VÚCR	1974
26.	Celková syntetická studia teorie socialistického způsobu života — kolektiv	VÚŽÚ	1975
27.	Formování socialistického způsobu života v podmínkách VTR a přechodu ku komunismu — Suchý J.	VÚŽÚ	1975
28.	Rozvoj životní úrovně a formování socialistického způsobu života pracujících v poľnohospodářství a ostatního dedinského obyvatelstva — kolektiv	VÚŽÚ	1975
29.	Struktura volného času a rodinný život obyvatelů dediny — Valná S. — Tomášek P.	VÚŽÚ	1975
30.	Význam volného času pro formování socialistického způsobu života — Valná S. — Tomášek P.	VÚŽÚ	1975
31.	Tendence vývoje potřeb lidí v procesu rozvoje socialistického způsobu života — Kesánek J. a kol.	VÚŽÚ	1975
32.	Funkce tělesné výchovy v podmínkách VTR — II. etapa	VÚTVS	1975
33.	Funkce zotavení a cestovního ruchu při tvorbě socialistického způsobu života — II. etapa	VÚCR	1975
34.	Problematika zdraví v tvorbě socialistického způsobu života	ÚZV	
35.	Životný štýl mládeže	FF UK Praha	1975
36.	Estetické dimenze socialistického způsobu života	FF UK Praha	1975
37.	Geograficko-ekonomické podmínky způsobu života a ich vplyv na regionálnu diferenciáciu spôsobu života obyvateľstva ČSSR	Geografický ústav ČSAV Brno	1975

Pavel Tomášek

Utváření socialistického způsobu života a jeho výzkum v Ústavu pro filozofii a sociologii ČSAV v Praze

Vedle Výzkumného ústavu životní úrovně v Bratislavě se významně podílí na zkoumání problematiky utváření socialistického způsobu života Ústav pro filozofii a sociologii ČSAV v Praze.

V základních přístupech k řešení výzkumného úkolu byla zdůrazněna především tato hlediska:

1. Komplexní povaha zkoumaného problému vyžaduje interdisciplinární a interinstitucionální spolupráci při rozhodující úloze vědeckého komunismu, marxistické politické ekonomie, filozofie a sociologie; Ústav pro filozofii a sociologii může z celého tohoto komplexu řešit jen některé vybrané otázky, které mu jako pracovišti základního výzkumu náleží, a to především v jejich filozofických a sociologických aspektech.

2. Úkolem výzkumu je především přispět k poznání zákonitostí vzniku, rozvoje, fungování a přeměn způsobu života, jež lze odhalit jedině v analýze vztahů mezi sociálně ekonomickou formací, jejím jádrem, jímž je způsob výroby, a způsobem života.

3. Životní způsob se historicky vyvinul jako třídní diferencovaný jev; v procesu výstavby socialismu, změn v sociálně třídní struktuře, spolu s překonáváním třídních

rozdílů, se mění diferencovanost podmínek života i jednotlivých stránek samého způsobu života.

4. Socialistický způsob života, jenž je vlastním předmětem výzkumu, nepředstavuje hotový „zformovaný“ jev, ale proces, který je třeba zkoumat ve dvou dimenzích:

- a) konkrétní podoby současného způsobu života tříd, vrstev a skupin naší společnosti,
- b) perspektivy zákonitého vývoje socialistického a postupně komunistického způsobu života.

5. Klíčová role v tomto procesu připadá dělnické třídě, komunistické straně a socialistickému státu a jeho institucím.

6. Způsob života tvoří určitý celek, který je spíše průřezem reality než jejím výsekem; má určitou strukturu, komponenty; jejich dynamiku, hierarchii podle podstatnosti, vzájemné souvislosti i vazbu na vnější podmínky je třeba prozkoumat.

7. Socialistický životní způsob není jen cíl, ale plní i určité společenské funkce, je také nástrojem výstavby socialistické společnosti.

Pro pátou pětiletku byly vytyčeny tři hlavní realizační cíle:

- a) Vypracování teoretického projektu výzkumu životního způsobu, včetně analýzy základních kategorií, ujasnění jejich místa v kategoriálním systému marxisticko-leninské teorie, získání podrobnějšího přehledu o různých

současných koncepcích způsobu života a kritické analýzy některých nemarxistických a revizionistických teorií.

b) Analýza utváření socialistického způsobu života v ČSSR pomocí sekundárních analýz existujících empirických dat (s využitím všech relevantních statistik), vypracování systému indikátorů jako jednoho z předpokladů měření a prognózování.

c) Rozvíjení prognostických aspektů vědeckovýzkumné práce — průběžně a v závislosti na prohlubujícím se poznání vlastní problematiky.

Hlavní výsledky vědeckobadatelské činnosti na tomto poli jsou zakotveny v těchto pracích:

Filípec, J. - Filipcová, B.: *Různoběžky života. Zápas o socialistický životní způsob*. Praha, ÚFS ČSAV 1974, 503 s.. Praha, Svoboda 1976.

Filipcová, B. - Filípec, J.: *Vybrané teoretické a metodologické problémy prognózování životního způsobu*. Praha, Sborník ekonomických prací VÚ plánování a řízení národního hospodářství 1974, 44 s.

Linhart, J. - Večerník, J.: *Přístupy ke zkoumání životního způsobu v literatuře socialistických zemí*. Praha, Studie ÚFS ČSAV 1975, 110 s., v tisku.

Illner, M. a kol.: *Ukazatelé způsobu života v československé statistice*. Praha, ÚFS ČSAV 1976, 230 s.

Cesty formování způsobu života. In: *Člověk-věda-technika*. Kap. VII. Praha-Moskva 1973 (česky, rusky, anglicky), s. 214–245.

Filipcová, B. a kol.: *Volný čas a kultura v průmyslovém městě*. Praha, Ústav pro kulturně výchovnou činnost 1974, 124 s.

Huláková, M.: *Životní způsob, hodnoty, socialismus*. 240 s. (připraveno do tisku).

Vývoj způsobu života v souvislosti s perspektivním vývojem společnosti. Kolektivní studie, sv. 8/I-II. Praha, ÚFS ČSAV 1973, 117 s., příloha 143 s.

Úloha národních výborů v utváření socialistického způsobu života. Kolektivní studie, sv. 14. Praha, ÚFS ČSAV 1974, 72 s.

Jana Vítěčková

O sociálních plánech a prognózách mezinárodně

Rostoucí význam sociálních plánů a prognóz v systému řízení společenských procesů v podmínkách socialismu postavil teoretický výzkum v socialistických zemích před úkol, co nejdříve vypracovat pro tuto oblast odpovídající metodiku a rozpracovat teoretická východiska. V jednotlivých socialistických zemích probíhají práce na přípravě sociálních plánů a prognóz jak v podnikové a oblastní, tak v celospolečenské rovině; v této pětiletce navíc dochází k integraci výzkumu na mezinárodní úrovni. Společná práce vědců socialistických zemí bude probíhat pod záštitou Problémové komise mnohostranné vědecké spolupráce akademií věd socialistických

zemí *Vývoj sociální struktury socialistické společnosti, sociální plánování a prognózování*, jejíž koordinací je pověřena Polská akademie věd. V rámci Problémové komise byl vyčleněn zvláštní podúkol *Sociální plánování a prognózování*. Koordinátor jeho výzkumu Ústav pro filozofii a sociologii ČSAV uspořádal ve dnech 29.–31. března 1976 mezinárodní sympozium „Sociální plánování a prognózování“. Na jednání sympozia, zahájeného R. Richtou, se podílely delegace SSSR (I. I. Čangliová a I. V. Bestužev-Lada), NDR (L. Hummel a G. Pietrzynski), BLR (T. Kirov, V. Kožucharova, A. Atanasov a D. Dikov), MLR (Z. Fergová a P. Tamasz), PLR (W. Adamski a Z. Sufin) a ČSSR (F. Kutta, S. Blažková, M. Illner, J. Kohout, J. Mihálik, M. Nebeský, V. Pernica, L. Pisca, J. Slíva, M. Soukup a O. Soukup). Symposia se dále zúčastnili zástupce předsedy kolegia filozofie a sociologie A. Hodek, vedoucí sociologické sekce ÚFS F. Charvát a řada dalších hostů z československé strany.

O projektu koncepce výzkumu a plánu práce mezinárodní skupiny na příštích pět let referoval F. Kutta. Po diskusi byl tento projekt a plán schválen. Koncepce předpokládá jednak výzkum problémů systému řízení ve všech návaznostech (vědeckotechnických, ekonomických a sociálně politických), výzkum teoretických i metodologických aspektů sociálního prognózování a plánování na všech jeho úrovních a řešení teoretických a metodologických problémů rozvoje informační základny sociálního plánování a prognózování.

Na sympoziu byl dále projednán a schválen československou delegací navržený projekt a plán práce na mezinárodní monografii s názvem *Sociální plánování a prognózování*, která vyjde v nakladatelství ČSAV Academia ve druhé polovině roku 1977 a bude zároveň v anglické verzi předložena na IX. světovém sociologickém kongresu ve Švédsku v roce 1978 jako kolektivní příspěvek socialistických zemí. Jednu z kapitol, jejíž přípravu zajistí pracovníci AV SSSR, bude stručný přehled genexe sociálního plánování a prognózování, charakteristika současného stavu v jednotlivých socialistických zemích a přehled konkrétních výsledků dosažených v sociálním plánování a prognózování v těchto zemích na podnikové, oblastní i celospolečenské úrovni.

Kromě projednání koncepčních otázek byly na sympoziu předneseny a diskutovány příspěvky a teze, které tvoří základ zamýšlené monografie. Přednesené referáty obsáhly téměř všechny části širokého spektra problémů tématu sympozia — od obecných teoretických a metodologických otázek až po některé obsahové problémy a uvedení konkrétních zkušeností s tvorbou sociálního plánu. Zákonitým rysem jednání byla snaha po sjednocení terminologie a sblížení názorů na vymezení základních užívaných pojmů. Objevily se zde i otázky, které jsou v různých sférách plánování a prognózování kladeny již delší dobu, jako například: vztah mezi plány a prognó-